

Jaco Jacobs

DINGEN
DIE IK
NIET OVER
SCHAPEN
WIST

Vertaald door Tjalling Bos

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam

Inhoud

Het eind van al mijn vakantieplannen	3
Goed gezelschap	7
De definitie van verveling	14
Op windmolens jagen	20
De bazaar in De Aar	24
Het depressiefste schaap van de wereld	29
Een vreemde ochtend	34
De niet erg indrukwekkende ontvoering van Dolores	38
De handtas	42
@Depri_schaap	49
Rijles	54
Het zit in de familie	58
Een vlaag grauwe as	62
Dat is een lang verhaal, Jackson	67
Kusje	72
Dingen die je ontdekt als je niet kunt slapen	78
Wat krijgen we nou?	84
Moeilijke vragen	89
Wc-papier	93
Een ander leven	98
Een vreemd gevoel	104
Sterren	107
Kiezen	111

Het eind van al mijn vakantieplannen

‘Is dat een grap?’

Zodra ik dat heb gezegd, heb ik er spijt van. Niet omdat ik weet dat het slecht is voor mijn vaders bloeddruk – ik ben er al aan gewend dat ik die omhoog jaag. Maar als er iets is waarvan je mijn vader echt niet kunt beschuldigen, is het grappen maken. Mijn vader is advocaat. Hij is altijd serieus. Oké, dat is een beetje onrechtvaardig van me – er zijn vast advocaten die de hele dag vrolijk zijn en vol grappen zitten. Maar daar hoort mijn vader niet bij.

‘Luan, nu moet je goed luisteren,’ zegt hij met die stem waarmee hij getuigen in de rechtbank in tranen kan laten uitbarsten. ‘Je zit echt in grote moeilijkheden. Ik heb besloten dat je je vakantie beter ergens anders kunt doorbrengen. Terwijl jij weg bent, zal ik alles regelen.’

Als mijn vader een superheld was,

zou dat beslist zijn superkracht zijn. Ta-daaa! De Grote Regelaar.

Mijn moeder zucht moedeloos. ‘Ik zal je helpen met inpakken.’

Als mijn moeder een superheld was, zou het haar superkracht zijn om te zuchten en misdadigers zo verwijtend aan te kijken dat ze zich de rest van hun leven schuldig voelen. Het Gemaskerde Geweten.

‘Je oma komt je morgenochtend vroeg ophalen,’ zegt mijn vader en hij steekt zijn hand uit om de afstandsbediening van de tv te pakken. Captain Koppdicht.

Ik klem mijn kiezen op elkaar.

Fantastisch.

Ik had al plannen voor de vakantie.

Uitslapen.

Op mijn playstation spelen.

Films kijken.

Chillen met mijn vrienden.

Samen met mijn oma een tochtje maken naar de droge, dorre Karoo.

Drie keer raden wat er niet op mijn lijstje stond.

Ik weet niet hoe ze op dat idee zijn gekomen. Alsof ik zo vaak met mijn oma op vakantie ga. Eerlijk gezegd hebben we het bij ons thuis bijna nooit over haar.

Ik loop naar buiten en ga in de tuin zitten. Als de bomen niet kaal waren, zou je makkelijk kunnen vergeten dat het winter is. De zon schittert op het helderblauwe water van het zwembad en de Kreepy Krauly is hard aan het werk. Tsjik-tsjik-tsjik, zegt hij ritmisch. Mijn vader zorgt er zelfs

hartje winter voor dat ons zwembad schoon blijft. Fanatiek meet hij één keer per week de zuurgraad van het water en controleert zorgvuldig op algen en beestjes.

Na een tijdje komt Kristel ook naar buiten en gaat naast me zitten. Ze is net onder de douche geweest. Ze heeft een handdoek om haar haren gewikkeld en ze ruikt lekker.

‘Papa is echt boos,’ zegt ze vol medeleven.

Ik snuif. ‘O ja? Dat was me nog niet opgevallen.’

Ze zucht. ‘Toe nou, Luan.’

Als ze niet oppast, zucht ze binnenkort net zoveel als mijn moeder.

Kristel is bijna zes jaar ouder dan ik en zit al op de universiteit. Ze is de appel die niet ver van de boom is gevallen. Op school was ze de beste van de klas, met allemaal hoge cijfers. Ze studeert rechten en haar vriend zit in het eerste rugbyteam van de universiteit. Dus alles wat ik over haar zeg, klinkt alsof ik jaloers op haar ben of medelijden heb met mezelf.

‘Misschien valt met oma op vakantie gaan best mee,’ probeert ze me op te vrolijken, terwijl ze haar lange blonde haren naar voren laat vallen en ze droogwrijft in de zon.

‘Misschien, ja,’ zeg ik. ‘Hé, ik weet wat: jij kunt in mijn plaats gaan!’

Ze kijkt op en glimlacht om mijn flauwe grapje.

De tocht met mijn oma is natuurlijk niet als vakantie bedoeld. Het is mijn vaders manier om me te straffen voor wat er is gebeurd. Bovendien vindt hij het verstandig als ik nu even geen contact heb met Ryan en Div. Hij heeft mijn telefoon afgepakt en ik mag ze niet bellen. En hij gaat er ook

voor zorgen dat we elkaar in de vakantie niet zien. Zelfs al moet hij me daarvoor wegsturen met iemand die hij zelf het liefst ontloopt.

Kristel hangt haar natte handdoek over de leuning van de tuinbank en strijkt met haar vingers door haar haren.

‘Mag ik je iets vragen, Luan?’ Ze bijt op haar onderlip. ‘Hoe zijn jij en je vrienden in vredesnaam op het idee gekomen om zoiets stoms te doen?’

Ze studeert nog geen jaar rechten, maar ze klinkt al als mijn vader.

Terwijl ik naar het zwembad staar, denk ik terug aan afgelopen vrijdagavond. Onze gedempte stemmen in het donker. De adrenaline die door mijn aderen joeg. Mijn samengeknepen maag. En opeens de scherpe klap die de nachtelijke stilte versplinterde. Glas dat aan scherven vloog. Het geroffel van onze sneakers op het asfalt.

Ik kijk mijn zus aan en haal mijn schouders op.

Ik studeer geen rechten, maar ik heb genoeg Amerikaanse politseries gezien om te weten: *Je hebt het recht om te zwijgen. Alles wat je zegt kan en zal tegen je worden gebruikt.*

Ik hou mijn mond.

Goed gezelschap

De volgende ochtend vroeg klinkt er een oorverdovend gebrul voor ons huis. Ik hoef niet uit het raam te kijken om te weten dat mijn oma er is. Maar als ik het gordijn open doe, kan ik het toch niet laten om te glimlachen. Naast de blinkende BMW van mijn vader en de zwarte SUV van mijn moeder lijkt oma's modderige gele Land Rover zo misplaatst als een WWE-worstelaar op een balletuitvoering.

'Luan!' roept mijn vader uit de woonkamer. 'Je oma is er. Kom hier!'

Ik blijf nog even midden in mijn kamer staan. Mijn sporttas ligt ingepakt op mijn bed.

Het is raar: mijn kamer is de enige plek in huis waar ik me echt thuis voel, en toch is hier eigenlijk niets waardoor het *mijn* plek is. De posters van de *Transformers* heb ik al in groep vijf opgehangen. De gordijnen en het dekbed heeft mijn moeder uitgekozen omdat ik nooit zin had om samen te gaan winkelen. Alle boeken op de plank heb ik jaren geleden gelezen, en de hockeystick en het tennisracket die

in de hoek stof staan te verzamelen, zijn nog uit de tijd dat ik dacht dat sport op school leuk kon zijn.

‘Luan!’ roept mijn vader weer, een stuk ongeduldiger nu.

Ik haal diep adem, pak mijn tas en loop de gang op.

Als ik de woonkamer binnenkom, staan ze daar allemaal bij elkaar. Het lijkt net alsof ze wachten op de muziek om te gaan dansen, en nu niet goed weten wat ze met hun handen en voeten moeten doen.

Oma heeft een gewone spijkerbroek met een lichtpaarse trui aan. Toch lukt het haar om in onze woonkamer net zo uit de toon te vallen als haar vuile gele Land Rover op de oprit. Ze glimlacht als ze me ziet.

‘Mijn kleinzoon de herrieschopper,’ zegt ze, en ze geeft me een zoen op mijn wang. ‘Allemachtig, wat ben jij opeens lang geworden. Nou ja, dat is logisch als je je kleinkinderen bijna nooit te zien krijgt.’

Ik zeg niks.

Mijn moeder doorbreekt de pijnlijke stilte. ‘Ga zitten, ma,’ zegt ze. ‘Je zult wel moe zijn van de lange rit.’

‘Nee hoor,’ zegt oma. ‘Ik heb in een hotelletje hier in de buurt geslapen. Vanochtend heb ik niet ver gereden.’

Mijn vader en moeder kijken elkaar zwijgend aan.

‘Waarom, oma?’ vraagt Kristel. ‘Je kon toch hier bij ons –’

‘Ik ga graag mijn eigen gang,’ valt oma haar in de rede. ‘Dat weten jullie toch.’

‘Wil je thee?’ vraagt mijn vader.

‘Liever niet,’ zegt oma met een brede glimlach. ‘Thee herinnert me te veel aan oude dames op bazaars, kerkenraadsvergaderingen en gebedsbijeenkomsten. Toen je vader nog

leefde, heb ik genoeg thee gedronken voor mijn hele leven.'

Van de geschokte stilte die er valt, lijkt ze niets te merken.

'Het is lang geleden dat ik hier voor het laatst was,' zegt ze, terwijl ze haar handtas op een tafeltje zet, 'maar ik geloof dat ik nog weet waar de wc is. Ik vergeet soms dat ik bijna zeventig ben, maar mijn blaas herinnert me er wel aan. Ik ben zo terug.'

Terwijl ze de kamer uitloopt, zie ik dat mijn vader zijn kaken op elkaar klemt. Ik denk dat hij vergeten was hoe eigenaardig oma is. Ik herinner me de eerste keer dat ik het woord 'excentriek' hoorde. Iemand zei het over oma.

Het is moeilijk te zeggen waarom ze excentriek is.

Misschien hebben haar rode haren er iets mee te maken.

Of dat ze altijd precies zegt wat ze denkt.

Of dat ze beroepsfotograaf is en soms mensen zonder kleren fotografeert.

Maar het eigenaardigste is misschien wel dat ze jarenlang met een dominee getrouwd is geweest.

Mijn moeder loopt de kamer uit en mijn vader gaat stijf op de bank zitten en staart naar het zwarte tv-scherm alsof hij naar een nieuwsuitzending kijkt die niemand anders kan zien.

Kristel kijkt me meelevend aan. Ergens in huis hoor ik vaag mijn moeder en oma met elkaar praten, maar ik versta niet wat ze zeggen.

'Poeh, de lucht is hier dikker dan kwark,' zegt oma als ze weer de kamer binnenkomt. 'Ben je klaar om te gaan, Luan?'

Ik haal mijn schouders op en pak mijn tas.

Oma's gezicht zit vol rimpels, maar haar bruine ogen zijn helder en klaarwakker. Even kijkt ze me doordringend aan. Maar ze zegt niks.

Mijn vader staat op en neemt me even apart. 'Denk eraan dat je je goed gedraagt, Luan,' fluistert hij alsof we zo'n vader-en-zoon-gesprek hebben zoals op tv. 'Gebruik deze tijd om die rare fratsen af te leren.'

Daarna is mijn moeder aan de beurt. 'Maak je geen zorgen,' zegt ze zacht terwijl ze me tegen zich aandrukt. 'Je vader is hier goed in. Hij heeft al een afspraak gemaakt met het schoolbestuur. Het komt in orde.'

Ik knik opgelaten en ruk me snel los uit haar omhelzing als ik merk dat ze huilerig wordt.

'Pas goed op jezelf,' zegt Kristel, ook met een snik.

'Wat krijgen we nou?' zegt oma. 'Opeens tranen? Ik dacht dat jullie blij waren om van hem af te zijn. Kom mee, Luan. We gaan.'

We lopen het huis uit. Buiten schijnt de vroege ochtendzon verblindend op de kanariegele lak van de oude Land Rover.

'Leg je tas maar op de achterbank,' zegt oma met een zwaai van haar arm. Daarna draait ze zich om om afscheid te nemen van mijn ouders en Kristel.

'Weet je zeker dat je Land Rover nog zo'n lange rit aankan?' vraagt mijn vader.

'Wat gaat jou dat aan?' zegt oma. 'Als we pech krijgen, bel ik een sleepdienst. Of we liften naar het volgende dorp. Ik weet zeker dat iemand ons meeneemt – een arme oude vrouw en haar kleinzoon met zijn krulhaar en chocolade-

bruine ogen.’ Ze grijnst en kijkt mij aan. ‘Al kijkt hij tegenwoordig vooral boos.’

Mijn vader doet zijn mond open om iets te zeggen, maar ik zie dat mijn moeder hem smekend aankijkt. Hij zwijgt.

Oma is klein en tenger, maar ze klimt verrassend vlot achter het stuur van de grote auto. Ze leunt opzij en doet de deur aan de passagierskant voor mij van het slot. Als ik de deur opentrek, zie ik een soort zilveren bloempot op de stoel. Ik til hem op en stap in.

Ik verbeeld me dat ik een rilling door onze rustige rijkeluijsbuurt voel gaan als mijn oma de sleutel van de Land Rover omdraait. Of misschien is het niet alleen mijn verbeelding, want als de motor begint te grommen, slaat mijn moeder haar armen om zich heen alsof ze het opeens koud krijgt.

De Land Rover brult en schudt als een prehistorisch dier dat wakker wordt. Kristel legt een hand op mijn moeders schouder en zwaait naar ons terwijl de Land Rover de oprit afrijdt. Het laatste wat ik zie, is dat mijn vader zijn hoofd schudt en iets zegt, maar het wordt overstemd door het gebrul van de auto.

In de achteruitkijkspiegel verdwijnt mijn familie in de dieselwalmen.

Ik adem langzaam uit.

Door het zijraam staar ik naar de bekende plekken van onze buurt, die voorbijflitsen. Het kleine park, het sportveld en het café waar we op zondag brood, melk en de krant kopen.

‘Ik begrijp waarom iemand zoals je vader in Bloemfon-

tein wil wonen,' zegt oma tegen niemand in het bijzonder.

Er is weinig verkeer, zo vroeg op de dag. Algauw maken de huizen plaats voor fabrieken, kwekerijen, op elkaar gestapelde autowrakken, en dan het open veld.

Opeens trapt oma op de rem. Het is zo onverwacht dat ik me vastgrijp aan mijn stoel. De veiligheidsgordel spant zich strak over mijn borst.

Steentjes spatten op tegen het plaatwerk van de Land Rover en de auto komt in een stofwolk onder een boom tot stilstand, pal naast de omheining van een boerderij. Aan de andere kant van de omheining kijkt een koe nieuwsgierig naar ons, terwijl ze rustig verdergaat met herkauwen.

Ik kijk oma vragend aan.

'Nu moeten we eerst met elkaar praten,' zegt ze. 'Als je wilt, kan ik je terugbrengen naar huis. Maar dan moet je dat nu zeggen. Ik ben je vader niet. Ik ga je niet dwingen om met me mee te gaan.'

Ik aarzel.

'Het punt is: je bent veertien, en veertienjarige jongens geven vaak gedonder,' zegt ze kalm, alsof we gezellig met elkaar babbelen. 'Je bent dan wel mijn kleinzoon, maar ik ben achtenzestig en ik heb daar geen zin meer in. Eigenlijk is het heel eenvoudig. Als je van plan bent me problemen te bezorgen, is het beter dat ik je nu terugbreng naar je ouders. Nou, Luan, ga je rottigheid uithalen?'

Ik voel dat mijn wangen beginnen te gloeien, zoals altijd als ik boos word. *Goed hoor, wil ik zeggen. Breng me maar terug naar huis. Wat kan mijn vader daaraan doen? Me voor de rest van de vakantie in mijn kamer opsluiten, zodat ik*

niemand te zien krijg en uit de problemen blijf? Ik heb er genoeg van dat iedereen de hele tijd tegen me preekt.

De koe naast de weg schudt een lastige vlieg van zich af en kauwt verder, terwijl ze ons goed in de gaten houdt, als iemand die popcorn eet en een spannende film kijkt.

Ik denk aan mijn kamer. De posters van de *Transformers* die ik al lang niet meer leuk vind. De boeken waarover ik ooit enthousiast was, maar die ik me amper herinner. Het dekbed en de gordijnen die ik niet zelf heb gekozen. De hockeystick en het tennisracket, die ik nooit meer gebruik.

Langzaam schud ik mijn hoofd.

‘Mooi zo,’ zegt oma. Ze pakt iets uit het vak tussen onze stoelen. Een zakje kleurige snoepjes. ‘Wil je een jelly baby?’ vraagt ze, en ze houdt het zakje naar me toe.

Ik schud weer mijn hoofd.

Ze haalt haar schouders op en stopt een rode jelly baby in haar mond voordat ze de Land Rover in zijn versnelling zet. We rijden knarsend over het grind terug naar de weg. De koe kijkt ons na terwijl we wegrijden.

Ik kijk naar de pot die ik nog steeds op mijn schoot houd. Oma ziet het blijkbaar en glimlacht.

‘Dat is opa,’ zegt ze.

Van schrik laat ik de pot bijna vallen. Had ze me niet eerder kunnen vertellen dat ik opa’s as in mijn handen heb?

‘Ik hoop dat je het niet erg vindt, maar ik heb hem gevraagd om mee te gaan. En tot nu toe zijn jullie precies even goed gezelschap.’